

- (i) Printed Pages : 7 Roll No.
- (ii) Questions : 7 Sub. Code :

1	0	4	1	8
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	2
---	---	---	---

**Bachelor of Arts (FYUP) 2nd Semester
(2056)**

JOURNALISM & MASS COMMUNICATION

Paper : Fundamentals of Journalism (In all Mediums)

Time Allowed : 3 Hours] [Maximum Marks : 67

Note :- There are **seven** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Besides, there are three Units. Answer any **one** question of the **two** in each of the Units.

1. This is a compulsory question. Answer any **seven** parts in about **50** words each:
 - (i) What do you understand by public sphere in the context of journalism?
 - (ii) List any two important news values.
 - (iii) What is Freedom of Speech and Expression under Article 19(1)(a)?
 - (iv) Define the nut graph in news writing.
 - (v) What is meant by hourglass structure?

- (vi) What is the importance of precision in text editing?
- (vii) What do you understand by image selection in journalism?
- (viii) What is meant by visual impact in image editing?
- (ix) Define news gathering.
- (x) Give a brief example of clarity in journalistic writing.
- (xi) Give an example of inverted pyramid style of writing.
- (xii) Explain briefly the importance of news sources. $7 \times 1 = 7$

UNIT—I

Answer any **one** question:

- 2. Define news values. Explain with appropriate examples the news values that determine the choice of news items for a daily newspaper. 20
- 3. Critically evaluate journalism as the fourth estate in modern times with special reference to its role in India currently. 20

UNIT—II

Answer any **one** question:

- 4. What do you mean by news gathering? Explain the various methods and sources used by reporters for gathering news. 20
- 5. Discuss the role of news values in shaping media bias. Can news ever be completely objective? 20

UNIT—III

Answer any **one** question:

6. Critically examine the role of editing in journalism. How important is it to follow ethical standards besides technical ones while editing in journalism? 20
7. Discuss with examples the principles of text editing with special references to precision, accuracy, clarity, brevity, and grammar and spelling. 20

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल सात प्रश्न हैं। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। इसके अतिरिक्त, तीन यूनिटों हैं। प्रत्येक यूनिट में दिए गए दो प्रश्नों में से किन्हीं एक प्रश्न का उत्तर दें।

1. यह एक अनिवार्य प्रश्न है। किन्हीं सात भागों का उत्तर लगभग 50 शब्दों में दें:
- पत्रकारिता के संदर्भ में आप सार्वजनिक क्षेत्र से क्या समझते हैं?
 - समाचार के किन्हीं दो महत्वपूर्ण मूल्यों की सूची बनाइए।
 - अनुच्छेद 19(1)(a) के अंतर्गत वाक् एवं अभिव्यक्ति की स्वतंत्रता क्या है?
 - समाचार लेखन में नट ग्राफ को परिभाषित कीजिए।

- (v) आवरग्लास संरचना से क्या तात्पर्य है?
- (vi) पाठ संपादन में परिशुद्धता का क्या महत्व है?
- (vii) पत्रकारिता में छवि चयन से आपका क्या तात्पर्य है?
- (viii) छवि संपादन में दृश्य प्रभाव से क्या तात्पर्य है?
- (ix) समाचार संकलन को परिभाषित कीजिए।
- (x) पत्रकारिता लेखन में स्पष्टता का एक संक्षिप्त उदाहरण दीजिए।
- (xi) लेखन के उल्टे पिरामिड शैली का एक उदाहरण दीजिए।
- (xii) समाचार स्रोतों के महत्व को संक्षेप में समझाइए। $7 \times 1 = 7$

यूनिट-I

किसी एक प्रश्न का उत्तर दीजिए:

2. समाचार मूल्यों को परिभाषित कीजिए। उपयुक्त उदाहरणों सहित उन समाचार मूल्यों की व्याख्या कीजिए जो दैनिक समाचार पत्र के लिए समाचारों के चयन को निर्धारित करते हैं। 20
3. विशेष संदर्भ के साथ आधुनिक समय में चौथे स्तंभ के रूप में पत्रकारिता का मूल्यांकन और भारत में इसकी वर्तमान भूमिका की आलोचनात्मक चर्चा कीजिए। 20

यूनिट-II

किसी एक प्रश्न का उत्तर दीजिए:

4. समाचार संकलन से आपका क्या तात्पर्य है? समाचार संकलन के लिए पत्रकारों द्वारा उपयोग की जाने वाली विभिन्न विधियों और स्रोतों की व्याख्या कीजिए। 20

5. मीडिया पूर्वाग्रह को आकार देने में समाचार मूल्यों की भूमिका पर चर्चा कीजिए। क्या समाचार कभी पूरी तरह से वस्तुनिष्ठ हो सकता है? 20

यूनिट-III

किसी एक प्रश्न का उत्तर दीजिए:

6. पत्रकारिता में संपादन की भूमिका का आलोचनात्मक परीक्षण कीजिए। पत्रकारिता में संपादन करते समय तकनीकी मानकों के साथ-साथ नैतिक मानकों का पालन करना कितना महत्वपूर्ण है? 20
7. परिशुद्धता, स्पष्टता, संक्षिप्तता, व्याकरण और वर्तनी के विशेष संदर्भ में पाठ संपादन के सिद्धांतों पर उदाहरणों सहित चर्चा कीजिए। 20

(पंजाबी अनुवाद)

नੋਟ :- ਕੁੱਲ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

1. ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਤ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
- ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
 - ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖ਼ਬਰ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।
 - ਧਾਰਾ 19(1)(a) ਅਧੀਨ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕੀ ਹੈ ?
 - ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਨਟ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

- (v) ਆਵਰਗਿਲਾਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vi) ਟੈਕਸਟ ਐਡੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?
- (vii) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (viii) ਏਮੇਜ ਐਡੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ix) ਖ਼ਬਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- (x) ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- (xi) ਲਿਖਣ ਦੀ ਉਲਟ ਪਿਰਾਮਿਡ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- (xii) ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। $7 \times 1 = 7$

ਯੂਨਿਟ-I

ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

2. ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਈ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। 20
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਕਰੋ। 20

ਯੂਨਿਟ-II

ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

4. ਖ਼ਬਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 20

5. ਮੀਡੀਆ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਕੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ?

20

ਯੂਨਿਟ-III

ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

6. ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕਨੀਕੀ ਮਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੈਤਿਕ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?
- 20
7. ਪਰਿਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ, ਸੰਖੇਪਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਸਪੈਲਿੰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸਟ ਸੰਪਾਦਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- 20